पनस

पनसं शीतलं पक्वं पित्तक्षयक्षतव्रणान्ष

आमं तदेव विष्टम्भि वातलं तुवरं गुरु।
दाहकृन्मधुरं बल्यं कफमेदोविवर्धनम्।

पनसोद्भूतबीजानि वृष्याणि मधुराणि च।।
गुरूणि बद्धवर्चांसि सृष्टमूत्राणि संवदेत्।

मज्जा पनसजो वृष्यों गुल्मिभिः मन्दवह्निभिः।। **(Bpn)**

Pakva panasa is sita in veerya, alleviates pitta, ksaya, ksata and vrana.

Ama is tuvara, madhura in rasa, guru, vistambhi in guna, daha kara, balya, increases vata, kapha medo vivardhana.

Its bija is madhura in rasa, guru in guna, vrshya, baddha varca, srsta mutra.

Majja is vrshya, gulmibhi and manda vahnibhi.

पनसं मधुरं सुपिच्छिलं गुरुहृद्यं बलवीर्यवर्धनम्।
भ्रमदाहविशोषनाशनं रुचिकृत् ग्राहि च दुर्जरं फलम्।। **(Rjn)**

Panasa is madhura in rasa, supicchila, guru in guna, hrdya, bala virya vardhaka, ruci kara, durjara, grahi, alleviates bhrama, daha and sosa.

लकुचः क्षुद्रपनसोऽहश्च ग्रन्थिमत्फलम्।। **(Mdn)**

Lakuca is ksudra panasodaha, granthimat phala.

आमं लकुचमुष्णञ्च गुरु विण्टम्भकृत् तथा।
मधुरञ्च तथा अम्लञ्च दोषत्रितयरक्तकृत्।।
शुक्रग्निनाशनञ्चैव नेत्रयोरहितं स्मृतम्।
सुपक्वं तत्तु मधुरमम्लं चानिलपित्तहृत्।।
कफवह्निकरं रुच्यं वृष्यं विष्टम्भकं च तत्।। **(Bpn)**

Ama lakuca phala is madhura, amla in rasa, guru in guna, usna in veerya, vistambhi kara, increases all the three doshas, destroys sukra and agni, is netrahita.

Pakva phala is madhura, amla in rasa, alleviates anila and pitta, increases kapha and vahni, is rucya, vrshya and vistambhaka.

पित्तश्लेष्मप्रकोपीणि कर्कन्धुलकुचान्यपि।। **(चरक)**

Panasa aggravates pitta and slesma.

पनसं सकाषायं स्निग्धं स्यादुरसं गुरु।
त्रिंदोषविष्टम्भकरं लकुचं शुक्रनाशनम्।। **(सुश्रुत)**

Panasa is Kashaya in rasa, Snigdha, Guru, Tridosha vistambha kara, Sukra nasana.